

Màgia (Primohistòria)

L'intent de comprendre

L'ésser humà es pot considerar com a tal, des del moment que té consciència de si mateix i es pregunta: d'on ve, qui és i on va. Llavors, per falta de respostes, per la seva ignorància, des de l'antiguitat, coneguda per tradició oral, intenta saber-les imaginant éssers superiors que serien el nostre origen, la raó de ser i l'esdevenir. Així en aquella part d'història poc coneguda, per comunicar-se amb ells, ho feien mitjançant cerimònies que ens acostaven, plaïen i calmaven les forces poc conegudes de la naturalesa als esperits i les ànimes dels morts que, segons creien transmigraven després de la mort de cos en cos fins que tornessin als déus redimides dels seus pecats.

Des de les pires enceses sacerdots pagans
oferiran cerimònies de sang tancant cercles
perquè al final de les passes i els llavis emprats
arribem a la boca closa dels seus oblits.

Després, quan ens haurem alliberat de presons
emmascarades amb ulls d'ànimes estranyes
i redimits del dolor de la transmigració,
oblidaran el nostre cos a les muntanyes.

Els deus ens cridaran amb corones de núvols
portant el recompte de totes aquelles pells
i des dels llunyans cims perduts en el sostre blau
estendran les cendres que volaran com ocells.

Animisme (Prehistòria)

Primeres explicacions

Però també es pot considerar, fent una passa més, que som més humans en admetre la nostra ignorància i adonar-nos-en d'ella perquè no en sabem respondre'ns i ens adonem de la nostra insignificança dins la naturalesa. Llavors la van descobrir com un ésser viu, amb una ànima comuna i, on tota la complexitat de les diferents formes i amb ella les persones, estàvem en continu intercanvi natural, formant part inseparable d'ella eternament. Les nostres deïtats passaven a ser físiques, tangibles i quelcom més intel·ligibles. Idees que ens arriben tant oralment com en forma escrita, però no contrastada.

En el fons d'aquest paratge que t'han designat
quan brollin espígols des de la pell marcida
i se't clavin les arrels dels matolls com urpes,
et sentiràs de la sorra i les roques sent part.

Seràs saba de les fulles de les arbredes,
la teva essència caurà com gotes de ruixim
sobre la molsa que dorm a les ribes dels rius
i les algues de la mar duran els teus perfums.

Si et pares a pensar que després de tot
encara podràs viure essent com una engruna
d'aquest univers que s'esllavissa eternament,
animista de poesies, no creguis en la mort.

Antropomorfisme (Protohistòria)

Definir el més enllà

Aquelles persones projectaven a la Naturalesa els atributs humans proveïts de l'hàbit o psique que l'abandonava en la mort i es cosificava després en altres éssers. No es concebia que la naturalesa humana fos tot matèria inert o vegetal, com a molt el seu psique (ànima) hauria de passar a un altre ésser viu, encara que fos de rang inferior. Tot estava a l'entorn, entès o no, i els dimonis i deus existien sols als somnis i la imaginació. Aquests pensaments ens ha arribat escrits, però encara d'una forma parcialment constatada. El pas a la història esdevé quan els nostres pensaments perviuen i es transmeten de forma escrita, en qualsevol de les seves varietats. L'escriptura va ser el gran invent de la humanitat i per ella sabem i sabran després els nostres pensaments.

Quan els arbres caminant estàtics entre el temps
arribin amb els seus somnis a tocar deïtats
i als éssers incerts els abandoni l'ànima,
ja no podrem fugir de monstres i dimonis.

L'alè omplirà altres pits buits que voldran respirar
i la nostra veu ressonarà en altres boques;
amb els ulls veurem núvols rere altres parpelles
guardant records al fons de la memòria ancestral.

Amb formes humanes, esperits i fantasmes,
vagaran per les dermis imaginant retorns
i cauran sobre les temples transformats en llums
que il·luminaran noves històries i altres noms.

Traçant sendes

Tales de Milet
Grècia (Milet - 635, - 545)

Precisar el món amb la ciència

L'evolució és un continu, rara vegada una idea neix d'un sol individu i aquesta sempre conté una explicació natural. Res és sobrenatural, l'univers està governat per uns principis matemàtics naturals que es regeixen per la proporcionalitat i sent la seva matèria primera l'aigua. Aquesta ciència exacta és la que ens donarà la raó. Però així i tot, sabent-nos en la certesa, s'haurà d'acceptar la crítica i l'especulació per avançar. Considerat el primer filòsof de la història. També va fer estudis de matemàtica (Teorema de Tales). Va predir un eclipsi solar el 28 de Maig del -585 basant-se en càlculs babilònics (segons Heròdot).

Rara vegada duran uns ulls tota la llum
ni una sola mà aixecarà la torxa ideal
que il·lumini camins amb raonaments naturals,
perquè tots som nombres i baules de cadenes.

No res ens fa únic en aquesta cosmologia,
ni per ser matèria primera de llàgrima
ni, encara menys, per ser un cos d'aparença real
que sobresurti de la constel·lació d'ombres.

Coneixerem primer per seduir llavis profans
creient amb allò que pesa sobre la nostra mà,
sense oblidar els mil tacles de la realitat
ni fugir dels judicis que poden fer-nos mal.

Anaximandre de Milet
Grècia (Milet ≈ - 610, - 546)

Cercar la causa en la indeterminació

L'origen de tot és l'Apeiron, una substància il·limitada, indeterminada. Des de ella apareix la substància primigènica i per partició d'ella els elements contraris d'un Univers on el nostre món és un cilindre voltat per tots els cossos celestes que s'han format de les seves deflagracions surant sense suport al mig. En aquest estatge natural apareix per condensació l'aigua, principi de la vida natural i la llavor de nosaltres mateixos. Éssers del mar. Admet la pluralitat dels mons i l'etern moviment dels cossos.

Caminant del temps amb escates a l'esquena,
vingut des del fons ignot d'un oceà il·limitat
amb ones de pell i de bromera indefinida,
que fugint del fred i el foc s'envesca de plomes.

Des del cilindre del món amb fragments de flama
s'han després astres que volten per l'esfera celest
i entre bromes vivim, malgrat no l'hem desitjat,
com ressols d'esquitxos de la mar en les roques.

Els raigs del nostre mirar palpegen la sorra
abatuda per les mans humides de la mar
que un dia llunyà sense donar explicacions
ens va deixar entre les algues abandonats.

Anaxímenes de Milet
Grècia (Milet ≈ - 585, - 524)

Els fonaments en una substància incorpòria

El principi natural originari de tot és res més deleteri, més imprecís: l'aire, que amb el seu moviment fa nàixer la vida. Per condensació forma els núvols, d'aquests l'aigua i del seu sediment la terra, bressol dels éssers vius que vindran a continuació. Per rarefacció fa aparèixer el foc, el sol, la lava, els contraris a l'existència. En darrer extrem, de l'invers de la vida, la mort.

Vaixells de l'aire, fènix de cendres en el cel,
suspesos pel fil infinit que no es pot tocar,
vagant entre els núvols atapeïts de les idees
per poder trobar la terra ferma on poder niar.

Les veles gràvides de vent recullen boires
arrencades de la bromera de les ones
que han fet, amb el batre constant de les parpelles,
les manes que s'obrin pas entre foscors i ombres.

Mentre als ulls se'ns condensa pluja de paraules
que sedimenta en les boques convertint-se en llot,
el vol es converteix en un assajar constant
perquè en caure abatuts no possessim els peus al foc.

Pitàgores de Samos: I
Grècia (Samos \approx - 580, - 500)

Entendre per la barreja de sentits

L'explicació de l'univers està en les matemàtiques, en els números i l'harmonia entre ells. Tal i com el trobem a la música i la relació dels sons compassats de les cordes dobles de la lira. Aquesta relació entre les notes, al produir-se la percepció psicològica, indueix a una composició concordant de ment i cos. El món seria una barreja de misticisme, de cosmologia, de medicina, de música i de matemàtiques. A més de filòsof, és considerat el pare dels nombres (Teorema de Pitàgores).

Que no et confonguin els sorolls abruptes del món,
aparta't de les estridències de rudes veus
i fes dels teus moviments una doble harmonia
vibrant com drisses parelles de l'univers.

Pots convertir en música els sons de la tristor
com si fossin flames d'astres llunyans penjades
i percebre que, dins de qualsevol mal astruc,
sempre trobaràs la nota d'un lleu somriure.

Estructura llavis, basteix boques místiques
i que els seus cants ensordeixen el dur estrèpit
que fan en caure les muralles del desordre,
conservant sols acords agradables dins del pit.

Pitàgores de Samos: II

Res no és perfecte

El món és un concepte empíric on no res no és perfecte. És com la demostració del teorema matemàtic portant la trava que no existeixen triangles perfectes i encara que arribem amb la raó a l'excel·lència del resultat, no tots són comparables ni les dades obtingudes exactes. Ens trobem així en un univers dual: abstracte, permanent i intel·lectual i per contra, empíric, canviable i sensitiu.

Mesurem universos comptant bitlles d'astres
que anem lliscant per les guies d'imperfectes àbacs
quan els nùmens ens han designat els minsos dies
que els sentits no ens expliquen ni s'entén amb la raó.

Passem marques abstractes de realitats lineals
i triangulem sentiments calculant distàncies
amb teoremes que sols existeixen en papirs
plens de gargots desuets que serveixen per ben poc.

No trobarem als llibres respostes correctes
per figures estantisses de petges de plors,
però copsarem parpelles d'horitzons diàfans
que podran ensenyar-nos els camins que ells han vist.

Pitàgores de Samos: III

La selecció per la intel·ligència

Tots els éssers vius som iguals en aquest univers que s'expressa amb nombres. Però no tots podem formar part de les Acadèmies, cercles divinitzats pel coneixement, la intel·ligència i la raó, forma superior del pensament, degut a la nostra ignorància i encara que tinguem una ànima immortal, per diferència, que és presa d'un cos canviable, transmigrant a altres en cicles de naixements, ens veiem apartats. Un deixeble fou Alcmeó de Crotona.